

Oponentský posudek na rigorózní práci

Svěřenský fond

Autor: Mgr. Ing. Lukáš Pěsna

1. Autorem zvolené téma je nové a vysoce aktuální. Introdukce původem anglosaského institutu svěřenského fondu do české právní úpravy byla provedena občanským zákoníkem č. 89/2012, přičemž hlavním inspiračním zdrojem úpravy byl quebecký zákoník. Tento svébytný právní institut umožňující relativní majetkovou autonomii naplňující rozličné cíle, svým trváním mnohdy přesahujícím délku lidského života, aniž by se jednalo o právnickou osobu, s sebou přináší mnoho praktických i teoretických otázek, které po necelých třech letech účinnosti nového kodexu nejsou a ani nemohou být zodpovězeny. Důvodem je relativně malý počet zřízených fondů, kdy navíc vzhledem ke krátké době jejich existence se ještě nestihly projevit veškeré aspekty svěřenského fondu. Právní úprava tohoto institutu je sice koncentrována v občanském zákoníku, nelze však odhlížet od souvislostí s právními předpisy v oblasti daní, živnostenského podnikání a také se zákonem o zvláštních řízeních soudních, které byly v souvislosti s úpravou svěřenského fondu různě zdařile novelizovány. Právně - teoretická koncepce svěřenského fondu, místy nikoliv jednoznačný výklad právní úpravy a to zejména v souvislostech s jinými právními předpisy otevírá mimořádně rozsáhlou množinu otázek. Odpovědi na velkou část z nich je možné hledat v současné komentářové literatuře, monografiích a dílčích časopiseckých studiích. Relevantním, avšak omezeným zdrojem poznání je znění quebeckého zákoníku a literatura k němu, ovšem s tím, že některé a to i koncepční otázky jsou v tamní úpravě pojaty odlišně. Využití jiných právních úprav pro hledání odpovědí na otázky plynoucí s tuzemské úpravy je jistě inspirativní, ale vzhledem k tomu, co bylo řečeno shora, ještě více problematické. Absence domácí judikatury znemožňuje využití tohoto zdroje. Ze shora uvedených důvodů lze konstatovat, že zpracování problematiky svěřenských fondů je potřeba hodnotit kladně.

2. Předložená rigorózní práce kladla na autora nároky jak po stránce vstupních informací, tak i po stránce teoretické. Autor v práci využil nejen římské právo, poznatky ze středověké právní úpravy, ale též úpravu svěřenského nástupnictví v ABGB, úpravu v OZ 89/2012, veřejnoprávní předpisy - daňové předpisy, předpisy práva sociálního a důchodového zabezpečení, německou, rakouskou a

lichtenštejnskou úpravu. Mnohem větší nároky byly na autora kladeny po stránce teoretické. K těmto autor přistupoval s racionální argumentací, nevyhýbal se problematickým ustanovením a konfrontoval je v zorném úhlu jednotnosti právního řádu s ostatními předpisy a to nikoli pouhým pozitivistickým pohledem, ale především smyslem právní úpravy. V zásadě je využito standardních interpretačních metod – analýzy, deskripce, syntézy. Vedle toho však autor vhodně využívá metodu historickou a komparativní. Závěry uváděné v práci mají dostatečnou oporu v domácí i zahraniční literatuře, která je řádně citována. Poznámkový aparát je veden průběžně a čítá 92 poznámek pod čarou, které doprovázejí 100 stran vlastního textu.

3. Předložená rigorózní práce je vedle Úvodu a Závěru rozčleněna do šesti kapitol, které vytvářejí logicky provázaný výkladový celek. Jednotlivé kapitoly autor dále rozčlenil na drobnější a zcela konkrétně nazvané a zaměřené podkapitoly. Obsahová náplň kapitol odpovídá jejich názvu. První dvě kapitoly jsou věnovány obecným východiskům a historické genezi svěřenského fondu. Obsahové, ale zejména výkladové těžiště práce je obsaženo v kapitole třetí, čtvrté a páté. Šestou kapitolu autor věnoval komparativnímu pohledu.

4. Předloženou rigorózní práci lze charakterizovat jako vysoce zdařilé zpracování problematiky. Kladem je především to, že výklad se podává v konfrontačních souvislostech. Předložená práce není kontrapozicí názorových proudů, ale hledáním odpovědí na tíživé a nikoli vyspekulované otázky. Autor na mnoha místech hodnotí současnou úpravu, kriticky se staví k častým novelizacím právního řádu, poukazuje na terminologickou nejednotnost. Z celkového pohledu je potřeba kvitovat autorův přehled o prvorepublikovém osudu rodinného fideikomisu. V práci se zračí využití nejen juristických znalostí, ale též jistý nadhled nad problematikou. Správný je autorův závěr o tom, že ochota k využití svěřenského fondu je podmíněna několika faktory a to – jeho vlastní právní úpravou, souvislostmi v rámci občanského zákoníku a s ohledem na veřejnoprávní, zejména daňové předpisy (příklad Kypru na str. 95). Autor neopomenul ani elementární aspekt psychologický, a sice pro svěřenský fond fundamentální důvěru.

Předložená práce má velmi dobrou logickou strukturu. Autor přechází od témat obecného rázu k problematice speciální, či diskutabilní. Stěžejní výklad směřuje nejprve k vymezení základní struktury fondu. V práci je postupně rozebíráno postavení zakladatele, správce a beneficentů. Vymezení však není

pouhou deskripcí, nýbrž i kritickou rozvahou nad fungováním tohoto druhu správy cizího majetku. Místy autor uvádí zajímavé úvahy de lege ferenda inspirované zahraničím. V oblasti právní úpravy správy majetku jde o úvahu na str. 45 dole, dále na stranách 100 a 101. Kritický a správný je autorův postřeh týkající se asynchronie vymezení obchodního závodu – souboru jmění a svěřenského fondu jako správy majetku (str. 78).

Za vysoce přínosný lze z oponentského hlediska považovat rozbor ekonomických aspektů svěřenského fondu v třetí kapitole (svěřenský fond jako podnikatel, Employer Benefit Trust (kapitola 3. 2.)). Autor rigorózní práce se vyrovnal i s nejčastějším terčem kritiky svěřenských fondů, a sice s dopady vyčlenění majetku na věřitele či dědice zakladatele (kapitola 2. 5. 9.). Vhodně zmíněna je rozdílnost oproti CCQ na str. 39.

5. Mgr. Ing. Lukáš Pěsna v předložené rigorózní práci projevil hlubokou znalost věci a schopnost pracovat samostatným a tvůrčím způsobem. (generátor shod vykázal shodu nižší než pět procent). Cíl, který byl vymezen v úvodu práce na str. 6 a rozveden ve shrnutí na str. 103, byl splněn.

6. Předložená rigorózní práce má vysokou formální i stylistickou úroveň. Vysoce zdařilá je přehledná tabulka na straně 81.

Ve velmi malé míře se vyskytují formální nedostatky a naprosto ojediněle nesprávné informace faktické: str. 5 „V českých zemích byla právní úprava svěřenského fondu známa až do roku 1964.“ Str. 6., str. 8 objem zůstavitelových závazků.“, str. 9 Justinián byl císařem Říše východořímské, str. 10 ve 12. století, str. 12 správce může odvolat správce, str. 13 civilistických kodexů, str. 19 rentierovi, str. 42 správci, str. 53 odst. 3 formulace podmínek povinnosti nahradit škodu, str. 56 či odporem správce, str. 62 podklady, str. 69 efektivity, str. 72 dědit svěřenský fond není subjekt, svěřenský fond jako podnikatel, je to osoba ?

7. Předložená rigorózní práce splňuje veškeré formální i obsahové požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě, při které se Mgr. Ing. Lukáš Pěsna zaměří na otázku související s autorovou úvahou na str. 45 ohledně podnikání v oboru správy svěřenského fondu. Autor se zamyslí nad možnými úskalími správce profesionála a to v teoretickém kontextu toho, že by správcem byla obchodní společnost typu akciové společnosti. Jak si autor

představuje zabránění vlivu zakladatele či beneficentů na takového správce?
Postačí k tomu dobře sepsaný statut?

V Praze 12. 12. 2016

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.

Oponent rigorózní práce